

Стоматолошки факултет – Скопје
Клиника за детска и превентивна стоматологија
Медицински центар – Титов Велес

ДОЕЊЕТО И ЦИРКУЛАРНИОТ КАРИЕС

Богданова Љупка, Љубинка Нечева, М. Царчев

Со цел да се утврди ефектот на мајчиното млеко врз клиничкиот ток на циркуларниот кариес, извршен е преглед на 480 деца, од кои 272 доени со мајчино млеко, а 208 на вештачка исхрана. Добиените резултати укажуваат дека мајчиното млеко има не само кариес протективен ефект туку и влијае врз клиничкиот ток на циркуларниот кариес.

Хуманото млеко има примарна улога во исхраната на доенчето, така што доените деца подобро се развиваат и помалку се болни, што значи дека се поотпорни на инфекција, кариес и други заболувања.

Мајчиното млеко има висока калорична вредност (60–70 калории на 100 мл), алкална реакција (рН 6,8–7,3) и содржи: имуноглобулини – протективни хуморални фактори, кои дејствуваат во позитивна насока кон уништување на сите ацидогени и протеолитични микроорганизми, кои од своја страна дејствуваат на развојот на кариесот, протеин нутриен фактор, бифидус фактор, лизозим супстанција слична на другите ензими, која ги хидролизира полисахаридните бактерии и дејствува инхибиторно на лактобацилите, кои се најчести причинители на кариесот (Ружичић 1964, Gyögy 1953).

Циркуларниот кариес е заболување кое се јавува од 3-тата до 5-тата година од животот, така што во раната детска возраст настануваат компликации кои му причинуваат тешкотии на детето, а не ретко се наложува и вадење на заболените заби (Пеева 1965, Странски 1980, Graovac 1976).

Етиологијата на циркуларниот кариес не е добро разјаснета до денес. Според некои автори, циркуларниот кариес се базира на латентната туберкулоза, додека други сметаат дека тој е настанат како резултат на ревматски заболувања. Како причина за ова заболување се наведува и рахитисот, како и ескудативната дијатеза, меѓутоа присуството на јаглените хидрати, и тоа директно на забите (цуцла со шеќер и мед), е многу честа причина за настанувањето на циркуларниот кариес, а и начинот на исхраната влијае врз процентот на кариес. Тврдата храна ги чисти забите додека меката придонесува за зголемување на кариесот.

Затоа, преку оваа студија, си поставивме за цел да го проследиме влијанието на мајчиното млеко врз клиничкиот ток на циркуларниот кариес.

Материјал и метод

Извршена е анкета на 480 деца на возраст од 2,3 и 4 години, чие забало било зафатено од циркуларен кариес.

Децата беа поделени на две групи:
 I – 217 деца со природна исхрана (од 9 месеци до една година)
 II – 208 деца на вештачка исхрана
 Прегледите беа вршени на дневна светлина со огледалце и сонда, а податоците за исхраната беа добиени од мајката и стоматолошкиот картон на детето.

Резултати

ТАБЕЛА I.

АКУТЕН И ХРОНИЧЕН КАРИЕС КАЈ ДЕЦА НА ПРИРОДНА И ВЕШТАЧКА ИСХРАНА

	Вкупно	2 години		3 години		4 години	
		акутен кариес	хроничен кариес	акутен кариес	хроничен кариес	акутен кариес	хроничен кариес
Деца на природна исхрана	272	13	22	36	115	28	58
Деца на вештачка исхрана	208	19	11	67	20	73	18

ТАБЕЛА II

ПРОЦЕНТ НА КАРИЕС КАЈ ДЕЦА НА ПРИРОДНА И ВЕШТАЧКА ИСХРАНА

ДЕЦА НА ПРИРОДНА ИСХРАНА		ДЕЦА НА ВЕШТАЧКА ИСХРАНА	
акутен кариес	хроничен кариес	акутен кариес	хроничен кариес
30%	70%	78,8%	21,2%

Дискусија

Циркуларниот кариес е заболување што се јавува кај деца кои биле на природна и вештачка исхрана. Токму поради застапеноста на циркуларниот кариес и брзото пропаѓање на забите од млечната дентиција, од една страна, и заштитеноста на пулпата со секундарен дентин, од друга страна, бевме заинтересирани да ја најдеме врската меѓу доењето и циркуларниот кариес.

Дека мајчиното млеко сè уште е незаменливо потврдија и нашите резултати. Со испитувањата се утврди дека употребата на природната исхрана (доењето) и цврстата храна, со која добро се исчистуваат забите, помалку доведуваат до циркуларен кариес, а забите ги прават да бидат поотпорни и пулпата да продуцира секундарен дентин, додека исхраната со вештачко млеко доведува до намалување на отпорноста на забните супстанции и до нивното брзо пропаѓање. Од првата табела се гледа дека бројот на децата со природна исхрана е нешто поголем (272) во однос на оние со вештачка исхрана (208). Во сите три групи според возраста, кај децата со природна исхрана застапеноста на акутната форма на циркуларниот кариес е евидентно помала, а поголема е на хроничната форма, за разлика од децата со вештачка исхрана, каде што акутната форма на циркуларниот кариес е застапена во поголема мера од хроничната форма. Во втората табела се гледа дека кај децата со природна исхрана акутната форма на циркуларниот кариес е застапена кај 30%, а хроничната форма кај 70,0%, додека кај

децата на вештачка исхрана акутната форма е застапена кај 78,8%, а хроничната кај 21,1%.

Отпорноста на забите се должи на составот на мајчиното млеко, кое е богато со витамини, минерални соли, ензими, бифидус фактор и други елементи, кои дејствуваат на ацидогените и протеолитичните микроорганизми за спречување на инфекциите, што е битен фактор кој укажува на превентивата за настанување на циркуларниот кариес. Притоа се зголемува отпорноста на млечната дентиција, а воспалението на пулпата протекнува во хронична форма.

Заклучок

Како заклучок можеме да кажеме дека мајчиното млеко е незаменливо, затоа што:

– кај децата доени со мајчино млеко хроничната форма на циркуларниот кариес беше застапена кај 70,0% случаи, додека акутната форма кај 30,0%;

– кај децата на вештачка исхрана (кои беа контролна група) хроничната форма на циркуларниот кариес беше застапена кај 21,2%, а акутната форма на циркуларниот кариес кај 78,8%;

– споредувајќи ги двете групи наоѓаме дека децата на природна исхрана покажуваат евидентно помал процент на акутната форма на циркуларниот кариес, за разлика од оние деца кои биле на вештачка исхрана, што директно го поврзуваме со протективниот ефект на мајчиното млеко.

BREAST FEEDING AND CIRCULAR CARIES

Summary

The authors investigated 480 children with circular caries (217 children that were breast fed and 208 at artificial diet) and found that 70% of the children that were breast fed had systemic caries, while children at artificial diet had 21,2%. Comparing both groups they found out children that were breast fed showed an evidently smaller percentage of the acute type of circular caries, what we connect directly to the protective effect of mother milk, where immunoglobulins, bifidus factor, lysosymes and similar substances have an inhibitory effect on acidogeneous and proteolytic microorganisms.

Литература

1. Ружичић В.: Физиологија исхране одојчета, Мед. књига, Београд – Загреб, 1964.
2. György E.: Analyse de premiere et dexieme lactée, VII internat. Congress Pediatric, Havana, 247, 1953.
3. Пеева-Гулева Д.: Особености на стоматологични заболувања при деца и јуноши, Мед. и физкултура, Софија, 1965.
4. Странски Д.: Детска стоматологија, Мед. и физкултура, Софија, 1980
5. Граовац Ж.: Дечја стоматологија, Научна књига, Београд, 1967